

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Záviskou v právní věci žalobce **D. K.**, zastoupeného J. K., obecnou zmocněnkyní, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem v Praze 5, Křížová 25, o zrušení rozhodnutí žalované ze dne 19.3.2015,

t a k t o :

I. Výroky 1., 2. a 4. rozhodnutí žalované ze dne 19.3.2015 **jsou n i c o t n é .**

II. Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná ve zkráceném přezkumném řízení změnila své prvostupňové rozhodnutí i rozhodnutí vydané v námitkovém řízení z důvodu posunutí data odnětí invalidního důchodu.

[2] Žalobce u zdejšího soudu podal v zákonné lhůtě žalobu proti v záhlaví označenému rozhodnutí žalované, ve které sice nespécifikoval výrok, který napadá, ale zpochybnil posouzení invalidity, neztotožnil se s hodnocením poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti posudkovým lékařem, uvedl, že trpí těžkou depresivní poruchou, postižením páteře, je po úrazu paty zcela imobilní a v minulosti trpěl epilepsií. Pečuje o něj matka, bez její pomoci není schopen vyjít z domu. Navrhl zrušit napadené rozhodnutí z důvodu nedostatečného zjištění skutkového stavu a věc vrátit žalované k dalšímu řízení.

[3] Žalovaná k žalobě zdůraznila, že se jedná o dávku podmíněnou nepříznivým zdravotním stavem, a proto k provedení důkazu navrhla posudek posudkové komise MPSV a rozhodnutí ponechala na úvaze soudu s ohledem na závěr posudku posudkové komise.

[4] Žalovaná napadeným rozhodnutím podle ustanovení § 94 odst. 1, § 98 a § 97 odst. 3 správního řádu rozhodla tak, že výrokem 1. změnila své rozhodnutí ze dne 2.7.2014 č.j. X tak, že podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. d), c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů náleží od 2.8.2014 do 1.12.2014 invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně ve výši 3.660,- Kč měsíčně. Výrokem 2. rozhodnutí ze dne 17.10.2014 č.j. X podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) pro nesplnění podmínek ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, změnila tak, že se invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně odnímá od 2.12.2014. Výrokem 3. rozhodnutí ze dne 4.12.2014 č.j. R-4.12.2014-422/X podle ustanovení § 97 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ustanovením § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zcela zrušila. Řízení o přeplatku na invalidním důchodu pro invaliditu prvního stupně zastavila. Ve výroku 4. dle ustanovení § 99 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, určila, že účinky tohoto rozhodnutí pro výrok č. 1. a č. 2. nastávají od 13.11.2014 a účinky tohoto rozhodnutí pro výrok č. 3 nastávají od 4.12.2014. Rozhodnutí odůvodnila zjištěním, že při přezkumu pravomocného a vykonatelného druhoinstančního rozhodnutí ČSSZ ze dne 17.10.2014 zjistila, že při vyřizování námitek účastníka řízení odňala invalidní důchod účastníku řízení již od 2.11.2014, avšak v této době již ČSSZ prováděla účetní úkony k výplatě listopadové splátky invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně (rozumí se za období od 2.11.2014 do 1.12.2014), které ČSSZ dokončila dnem 31.10.2014, kdy listopadová splátka invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně byla účastníku řízení vyplacena, tj. poukázána poštovní poukázkou typu B do Věznice v Karviné. ČSSZ v Praze při stanovení data, od něhož se odnímá invalidní důchod účastníku řízení, nevzala v úvahu v dostatečné míře čas potřebný pro provedení veškerých účetních operací spojených s výplatou listopadové splátky invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně a neprovedla potřebnou kontrolu adresy, na které účastník řízení je schopen si osobně převzít druhoinstanční rozhodnutí ČSSZ ze dne 17.10.2014. Takovým místem byla a dosud je jen Věznice v Karviné. Důsledkem výše uvedených skutečností je, že účastník řízení do vlastních rukou si převzal druhoinstanční rozhodnutí ČSSZ ze dne 17.10.2014 ve Věznici Karviná až dne 13.11.2014.

[5] Z obsahu správního spisu zjištěno následující:

- dne 31.1.2012 podaná žádost o invalidní důchod ode dne vzniku nároku;
- OSSZ Ostrava dne 19.3.2012 posoudila invaliditu dle kap. V, 4d přílohy vyhlášky č. 359/2009 Sb. s poklesem pracovní schopnosti o 70 % (60 % + 10 %) ode dne 12.1.2012 (posudek v platnosti do 30.6.2013);
- invalidní důchod přiznán od 2.4.2012 ve výši 6.178,- Kč;
- dne 30.5.2013 provedena kontrolní lékařská prohlídka lékařem OSSZ Ostrava s výsledkem nadále invalidita třetího stupně s posudkovým hodnocením dle kapitoly V, položky 4 písm. d) – lhůta KLP stanovena za rok s novým psychiatrickým vyšetřením;

- KLP provedena lékařem OSSZ Karviná dne 16.4.2012 s posudkovým hodnocením dle kapitoly V, pol. 3, písm. c) přílohy k vyhl. č. 359/2009 Sb. s poklesem pracovní schopnosti o 45 % ode dne 16.4.20014;
- rozhodnutím ze dne 2.7.2014 došlo ke snížení invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně od 2.8.2014 (doručeno 7.7.2014);
- proti rozhodnutí ze dne 2.7.2014 podány námitky 16.7.2014;
- v námitkovém řízení žalobce znovu posuzován lékařem žalované dne 9.9.2014 dle kap. XIII, odd. E, položky 1, písm. b) přílohy k vyhl. č. 359/2009 Sb. (20 %+ 10 %) o 30 % od 16.4.2014;
- dne 17.10.2014 rozhodnuto výrokem I., že rozhodnutí ze dne 2.7.2014 se doplňuje o výrok podle § 56 odst. 1 písm. a) a § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění tak, že se od 2.11.2014 odnímá invalidní důchod. Výrokem II. se rozhodnutí ve zbytku potvrzuje (rozhodnutí doručeno 13.11.2014);
- rozhodnutím ze dne 4.12.2014 č.j. R-4.12.2014-422/X žalovaná rozhodla o povinnosti vrátit přeplatek na dávce důchodového pojištění podle ustanovení § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. v částce 3660,- Kč, který vznikl za období od 2.11.2014 do 1.12.2014, do 8 dnů od právní moci rozhodnutí. Proti rozhodnutí nebyly podány námitky, rozhodnutí nabylo právní moci dne 10.1.2015;
- **rozhodnutím** ze dne 19.3.2015 (napadené rozhodnutí v tomto soudním řízení), doručené 24.3.2015, bylo žalovanou rozhodnuto v přezkumném řízení tak, jak uvedeno v odstavci [4] tohoto rozsudku.

[6] V předmětné věci žalovaná v přezkumném řízení dle hlavy IX správního řádu, a to ve zkráceném přezkumném řízení, změnila svá dvě rozhodnutí, a to prvoinstanční rozhodnutí ze dne 2.7.2014 a rozhodnutí o námitkách ze dne 17.10.2014, když dospěla k závěru, že došlo k porušení § 56 odst. 1 písm. a) a c) zákona o důchodovém pojištění, neboť při stanovení data, od něhož se odnímá invalidní důchod, nevzala v úvahu v dostatečné míře čas potřebný pro provedení veškerých účetních operací spojených s výplatou listopadové splátky, zjednodušeně řečeno, při odejmutí a snížení důchodové dávky nebyla respektována zákonná zásada, že dávka se odejme nebo sníží až ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byla vyplacena. Dále zrušila své rozhodnutí o povinnosti uhradit přeplatek na invalidním důchodě za jeden měsíc, za období od 2.11.2014 do 1.12.2014.

[7] Přezkumné řízení je právní institut sloužící k nápravě pravomocných rozhodnutí, která byla vydána v rozporu s právními předpisy. Orgánem příslušným k provedení přezkumného řízení je zásadně dle ust. § 95 odst. 1, správního řádu, správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal. Výjimka je však dána v § 95 odst. 2, správního řádu, dle kterého je příslušný správní orgán, který přezkoumávané rozhodnutí vydal, avšak za podmínky, že podnět k přezkumnému řízení dal účastník řízení a bude mu plně vyhověno. A konečně přezkumné řízení může provést i „odvolací orgán“, pokud by jeho předmětem mělo být rozhodnutí

orgánu prvního stupně, proti němuž nikdo nepodal odvolání, a které nabylo právní moci (srovnej II. komentáře ke správnímu řádu od JUDr. Josefa Vedrala, Ph.D., str. 823 a nasl.).

[8] Soud pro následující úvahu nejdříve odkazuje na důvodovou zprávu k zákonu č. 479/2008 Sb. Právě citovaným zákonem bylo v řízení ve věcech důchodového pojištění zavedeno námitkové řízení. Toto je koncipováno jako „odvolací řízení“, přičemž citováno z důvodové zprávy: *Námitkové řízení je navrhováno jako zvláštní řízení tak, aby vzhledem k současné neexistenci odvolacího řízení správního nebylo nadále plně suplováno řízením soudním. Z hlediska tohoto účelu se navrhuje zavést námitkové řízení „na obdobném principu jako řízení v „druhé instanci“ správní tak, aby vedlo k naplnění práva účastníka řízení na řádný opravný prostředek v dávkových věcech důchodového pojištění.* Ve věcech důchodového pojištění tak dle § 88 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění, lze podat jako řádný opravný prostředek námitky. Česká správa tak vystupuje jak v postavení orgánu I. stupně, tak i odvolacího orgánu při dodržování pravidla vyjádřeného v § 88 odst. 7 cit. zákona. Na řízení o námitkách i na přezkumné řízení se vztahuje správní řád (§ 88 odst. 8 cit. zákona).

[9] V souzené věci je nájisto postaveno, že rozhodnutí ze dne 2.7.2014 je prvostupňové, proti němuž žalobce podal dne 16.7.2014 námitky, o nichž žalovaná rozhodla dne 17.10.2014, a pokud se týká rozhodnutí ze dne 4.12.2014 o přeplatku, nebyly proti němu podány námitky. Z obsahu dávkového spisu, z odůvodnění napadeného rozhodnutí a konec konců ani z vyjádření žalované v žádném případě nevyplynulo, že by žalobce jako účastník správního řízení podal podnět k přezkumnému řízení, naopak z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že se tak stalo na základě podnětu veřejného ochránce práv ze dne 3.2.2015. S ohledem na uvedené, soud dospěl k závěru, že žalovaná nebyla oprávněna rozhodovat v přezkumném řízení **o zákonnosti rozhodnutí ze dnů 2.7.2014 a 17.10.2014** a svým postupem překročila rámec svých pravomocí.

[10] Pro zodpovězení otázky pravomoci k přezkumnému řízení v daném případě je nutno vycházet z ust. § 4 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., a to písm. a) a b). Orgánem příslušným k přezkumnému řízení je pouze Ministerstvo práce a sociálních věcí.

[11] Soud v souzené věci jednoznačně dospěl k závěru, že není pochyb o tom, že **žalovaná překročila výrokem 1. a výrokem 2. rozhodnutí v dané věci rámec svých kompetencí. S ohledem na uvedené napadené rozhodnutí v rozsahu výroku 1. a výroku 2., včetně výroku 4., který s těmito dvěma výroky souvisí, trpí vadami takové intenzity, že v tomto rozsahu nelze o správním aktu hovořit, a proto soud vyslovil nicotnost uvedených výroků.** Soud zdůrazňuje, že nicotný akt nikoho nezavazuje a nikdo jej není povinen respektovat, neboť mu nesvědčí presumpce správnosti (srov. Hendrych, D. a kol.: Správní právo. Obecná část, 5. vydání. C. H. Beck, Praha, 2003, str. 136-141).

[12] Ač žalobce nenamítal nicotnost rozhodnutí, soud s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12.1.2006, č.j. 1 Afs 6/2005-65 (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), přihlédl k tomuto z úřední povinnosti. V cit. rozsudku uvedeno: „*k nicotnosti je soud povinen hledět*

z úřední povinnosti. Vady, které způsobují nicotnost, jsou např. absolutní nedostatek pravomoci, absolutní nepříslušnost rozhodujícího správního orgánu (nikoliv však pouhý nedostatek funkční příslušnosti), zásadní nedostatky projevu vůle vykonavatele veřejné správy (absolutní nedostatek formy, neurčitost, nesmyslnost), požadavek plnění, které je trestné nebo absolutně nemožné, uložení povinnosti nebo založení práva něčemu, co v právním smyslu vůbec neexistuje (co není osobou v právním slova smyslu), nedostatek právního podkladu k vydání rozhodnutí (např. uložení povinnosti podle již zrušeného předpisu).“

[13] Pokud se týká výroku 3. napadeného rozhodnutí, tímto se soud nezabýval, neboť vzhledem k tomu, že se jednalo o prvostupňové rozhodnutí, proti němuž nebyl podán řádný opravný prostředek (zde námitky), byla teoreticky žalovaná oprávněna i v přezkumném řízení rozhodnout, proto soud neshledal důvod vůči tomuto výroku vyslovit nicotnost. I když žalobce ve své žalobě nespecifikoval, které výroky napadá, pak z obsahu žaloby lze jednoznačně dospět k závěru, že žalobce nenapadl výrok 3., proto jej soud ponechal v platnosti.

[14] Soud jen pro úplnost a vysvětlení konstatuje, že pokud v řízení vyžádal posudek u posudkové komise MPSV v Ostravě, bylo toto zcela nadbytečné, a to i za předpokladu, že by soud nevyslovil nicotnost, neboť kritériem k přezkoumání rozhodnutí by byla pouze zákonnost přezkoumávaného správního rozhodnutí, nikoliv správnost posouzení stupně invalidity. Toho se totiž žalobce mohl domáhat pouze žalobou proti rozhodnutí žalované ze dne 17.10.2014.

[15] Vzhledem k tomu, že nedostatek pravomoci správního orgánu představuje závažnou vadu, která má za následek nicotnost napadeného rozhodnutí, soud k této skutečnosti přihlédl z úřední povinnosti v souladu s ust. § 76 odst. 2 s. ř. s.

[16] Výrok o náhradě nákladů řízení žalobce je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., neboť žalobci, ač byl podle výsledku řízení ve věci úspěšný, žádné náklady, jak vyplynulo ze spisu, nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí l z e podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ostravě dne 8. března 2016

JUDr. Jana Záviská
samosoudkyně